

ỦY BAN CHỨNG KHOÁN NHÀ NƯỚC

ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CẤP BỘ

*****✻*****

**XÂY DỰNG MÔ HÌNH PHÂN TÍCH ĐÁNH GIÁ
HOẠT ĐỘNG GIAO DỊCH CỦA NHÀ ĐẦU TƯ
NHẪM PHỤC VỤ CÔNG TÁC QUẢN LÝ,
GIÁM SÁT TRÊN THỊ TRƯỜNG
CHỨNG KHOÁN VIỆT NAM**

MÃ SỐ:UB.03.07

Đơn vị chủ trì: Trung tâm Giao dịch Chứng khoán TP.Hồ Chí Minh

Chủ nhiệm đề tài: Thạc sĩ Phan Thị Tường Tâm

Thư ký đề tài: Cử nhân Trần Tuấn Anh

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH - 2003

4991
413104

CHỦ NHIỆM ĐỀ TÀI: THẠC SỸ PHAN THỊ TƯỜNG TÂM
THƯ KÝ ĐỀ TÀI: CỬ NHÂN TRẦN TUẤN ANH

**ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC ĐƯỢC HOÀN THÀNH VỚI SỰ THAM GIA
CỦA CÁC CỘNG TÁC VIÊN:**

- Trần Tuấn Anh
- Đoàn Quốc Tuấn
- Lê Vũ Nam
- Phạm Công Khoa Hương
- Nguyễn Anh Tuấn
- Lê Thị Tuyết Hằng

DANH MỤC KÝ HIỆU CÁC CHỮ VIẾT TẮT

---***---

1. Thị trường chứng khoán Việt nam	TTCKVN
2. Trung tâm giao dịch chứng khoán	TTGDCK
3. Trung tâm Giao dịch Chứng khoán Thành phố Hồ Chí Minh	TTGDHCM
4. Ủy ban Chứng khoán Nhà nước	UBCKNN
5. Công ty chứng khoán	CTCK
6. Tổ chức phát hành	TCPH
7. Sở giao dịch chứng khoán	SGDCK
8. Tổ chức niêm yết	TCNY
9. Thành viên lưu ký	TVLK
10. Trung tâm lưu ký	TTLK
11. Bảo lãnh phát hành	BLPH

MỤC LỤC

CHƯƠNG I. TỔNG QUAN VỀ VIỆC PHÂN TÍCH HOẠT ĐỘNG GIAO DỊCH CỦA NHÀ ĐẦU TƯ – MÔ HÌNH TẠI MỘT SỐ NƯỚC VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM.....	1
I. TỔNG QUAN VỀ VIỆC PHÂN TÍCH HOẠT ĐỘNG GIAO DỊCH CỦA NHÀ ĐẦU TƯ.....	1
I.1. Khái niệm phân tích hoạt động giao dịch của nhà đầu tư.....	1
I.2. Mục đích của việc phân tích hoạt động giao dịch của nhà đầu tư.....	3
I.3. Các lý thuyết cơ bản dùng để ứng dụng trong việc phân tích hoạt động giao dịch của nhà đầu tư.....	11
II. MÔ HÌNH TẠI MỘT SỐ SỞ GIAO DỊCH CHỨNG KHOÁN NƯỚC NGOÀI.....	20
II.1. Thống kê phân tích hoạt động giao dịch phục vụ cho công tác quản lý giám sát.....	21
II.1.1 Xây dựng thông tin về quyền sở hữu và quyền kiểm soát công ty..	22
II.1.2 Xây dựng mô hình phân tích hoạt giao dịch.....	22

II.1.3. Phân tích tình trạng sở hữu chứng khoán	22
II.1.4 Phân tích hành vi mang tính phi kinh tế.....	23
II.1.5. Phân tích mối quan hệ trong giao dịch.....	24
II.2 Mô hình phân tích hoạt động giao dịch của nhà đầu tư tại Sở Giao dịch Chứng khoán các nước	24
II.2.1. Sở Giao dịch Chứng khoán Australia (ASX).....	24
II.2.2. Sở Giao dịch Chứng khoán NewYork (NYSE)	35
III. BÀI HỌC KINH NGHIỆM ĐỐI VỚI VIỆT NAM.....	39
III.1. Thống kê phân tích không công bố.....	39
III.2. Thống kê phân tích công bố.....	39
III.3. Phương pháp nghiên cứu	40
III.4. Mối quan hệ phối hợp giữa các cơ quan liên quan	40
III.5. Những thuận lợi và khó khăn đối với việc nghiên cứu về nhà đầu tư ở Việt Nam	40
III.6. Tất cả các dữ liệu liên quan đến quá trình điều tra	41
 CHƯƠNG II. THỰC TRẠNG TÌNH HÌNH PHÂN TÍCH CÁC HOẠT ĐỘNG GIAO DỊCH CỦA NHÀ ĐẦU TƯ TẠI TTGDCK HCM	 43
I. THỰC TRẠNG TÌNH HÌNH GIAO DỊCH TẠI TTGDHCM (7/2000 – 12/2002).....	43

I.1. Tình hình giao dịch chứng khoán tại TTGDCK TP.HCM.....	43
I.1.1. Tình hình chung	43
I.1.2. Tình hình giao dịch thỏa thuận	46
I.1.3. Tình hình hoạt động của các tổ chức niêm yết.....	47
I.1.4. Tình hình hoạt động của các tổ chức trung gian	47
I.1.5. Tình hình nhà đầu tư	49
I.1.6. Tình hình đăng ký và lưu ký chứng khoán.....	50
I.2. Nhận xét và đánh giá về tình hình giao dịch của nhà đầu tư từ	
7/2000 đến hết 12/2002.....	50
II. KẾT QUẢ ĐIỀU TRA	53
II.1. Các thông tin về đặc điểm nhà đầu tư tại TTGDHCM từ	
tháng 7/2000 đến 12/2002.....	53
II.2. Tổng hợp, phân tích dữ liệu về nhà đầu tư.....	55
II.3. Mối quan hệ với các công ty chứng khoán thành viên.....	60
III. ĐÁNH GIÁ VỀ HOẠT ĐỘNG PHÂN TÍCH GIAO DỊCH CỦA NHÀ ĐẦU	
TƯ TẠI TTGDHCM HIỆN NAY	60
III.1. Cơ sở pháp lý của các hoạt động giao dịch tại TTGDHCM.....	60
III.1.1. Về điều kiện giao dịch.....	61
III.1.2. Về lệnh giao dịch.....	61

III.1.3. Phương thức giao dịch	62
III.1.4. Giao dịch cổ phiếu quỹ.....	64
III.1.5. Một số quy định khác	64
III.1.6. Các hành vi bị cấm và hạn chế	65
III.1.7. Hoạt động tín dụng và cho vay chứng khoán	66
III.1.8. Lũng đoạn thị trường	66
III.2. Một số đặc điểm của hoạt động giao dịch tại TTGDHCM	67
III.3. Thực trạng tình hình phân tích hoạt động giao dịch của nhà đầu tư tại TTGDHCM.....	69
III.3.1 Về hệ thống cơ sở dữ liệu, thông tin và cách xử lý	70
III.3.2.Chưa xây dựng một hệ thống dữ liệu giao dịch rõ ràng	72
CHƯƠNG III. ỨNG DỤNG VIỆC PHÂN TÍCH HOẠT ĐỘNG GIAO DỊCH CỦA NHÀ ĐẦU TƯ VÀO CÔNG TÁC QUẢN LÝ, GIÁM SÁT ...	76
I. NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG MÔ HÌNH PHÂN TÍCH HOẠT ĐỘNG GIAO DỊCH	76
I.1 Nguyên tắc chung.....	76
I.2 Một số nguyên tắc cụ thể khác.....	77
II. ĐỀ XUẤT MÔ HÌNH PHÂN TÍCH, ĐÁNH GIÁ HOẠT ĐỘNG GIAO DỊCH CỦA NHÀ ĐẦU TƯ.....	81

II.1. Mô hình phân tích hoạt động giao dịch phục vụ cho công tác quản lý, giám sát tại TTGDCK TP.HCM.....	81
II.2. Xây dựng mô hình các tiêu thức hỗ trợ cho công tác quản lý, giám sát	96
III. ỨNG DỤNG MÔ HÌNH PHÂN TÍCH, ĐÁNH GIÁ HOẠT ĐỘNG GIAO DỊCH CỦA NHÀ ĐẦU TƯ VÀO CÔNG TÁC QUẢN LÝ, GIÁM SÁT	100
III.1. ứng dụng trong công tác phân tích giao dịch bất thường	100
III.2. Phân tích cơ cấu nhà đầu tư theo loại hình kinh doanh	101
III.3. Phân tích cơ cấu nhà đầu tư theo khu vực địa lý.....	104
III.4. Phân tích tình hình đặt lệnh của nhà đầu tư theo loại hình kinh doanh	104
III.5. Phân tích về mức đặt lệnh của nhà đầu tư.....	107
III.2. Phân tích về tần suất đặt lệnh của nhà đầu tư.....	110
KẾT LUẬN CHƯƠNG III VÀ KẾT LUẬN CHUNG.....	113
PHỤ LỤC.....	115
TÀI LIỆU THAM KHẢO	

MỞ ĐẦU

1. TÍNH CẤP THIẾT, Ý NGHĨA KHOA HỌC VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI:

Thị trường chứng khoán Việt Nam đã đi vào hoạt động trên 2 năm. Một trong những thành công lớn nhất của UBCKNN và TTGDHCM là tổ chức và vận hành thị trường một cách suôn sẻ. Với mục đích phát triển và ổn định thị trường chứng khoán Việt Nam thì một trong những nhiệm vụ hàng đầu hiện nay của UBCKNN và TTGDHCM là tăng cường quản lý và giám sát các chủ thể tham gia trên thị trường, từ đó làm gia tăng lòng tin của các nhà đầu tư trên thị trường. Bởi vì, thị trường chứng khoán được hình thành và phát triển dựa vào cơ sở niềm tin của các chủ thể tham gia trên thị trường.

Để thực hiện việc quản lý thị trường chứng khoán hiệu quả thì cần phải nghiên cứu, phân tích và đánh giá các hoạt động giao dịch của các nhà đầu tư trên thị trường chứng khoán. Vì tất cả các hành vi của các chủ thể tham gia trên thị trường đều thông qua hoạt động giao dịch chứng khoán. Ngoài ra, việc phân tích và đánh giá các hoạt động giao dịch chứng khoán sẽ hỗ trợ nhiều trong công tác quản lý và giám sát và đưa ra những giải pháp phát triển thị trường phù hợp với thực tế, kịp thời. Những quyết định chính xác, kịp thời này sẽ làm tăng thêm lòng tin của các nhà đầu tư trên thị trường chứng khoán.

Ngay từ khi đi vào hoạt động, công tác tập hợp và lưu trữ số liệu bao gồm các số liệu liên quan đến giao dịch, lưu ký, niêm yết... được thực hiện chặt chẽ tại TTGDHCM. Tuy nhiên, các dữ liệu này chủ yếu được sử dụng hạn chế theo từng khoảng thời gian để tổng hợp, báo cáo hoặc phục vụ công tác kiểm tra, giám sát thị trường. Hiện nay, việc giám sát các hoạt động giao dịch chủ yếu là lọc ra các tài khoản giao dịch khả nghi để tiến hành xem xét và theo dõi thêm trong khoảng thời gian xác định (thường dưới 6 tháng). Ngoài ra, do chưa tập trung vào việc phân tích, đánh giá các hoạt động giao dịch của các nhà đầu tư trên thị trường nên chưa thấy được mức độ ảnh hưởng của các tài khoản khả nghi trên đối với thị trường.

Vì vậy, công tác giám sát chưa đưa ra được dự báo và đánh giá được xu hướng của thị trường. Việc nghiên cứu xây dựng tiêu chí phân tích, đánh giá các hoạt động giao dịch sẽ tạo nhiều thuận lợi trong việc xây dựng hệ thống các tiêu chí giám sát tại TTGDHCM. Với hệ thống các tiêu chí giám sát này sẽ giúp cho TTGDHCM thực hiện công tác quản lý và giám sát tốt hơn.

Do đó, tiến hành nghiên cứu xây dựng tiêu chí phân tích và đánh giá các hoạt động giao dịch trên thị trường là một trong những mục tiêu trọng tâm hiện nay. Việc nghiên cứu trên, sẽ là cơ sở khoa học vững chắc giúp cho UBCKNN và TTGDHCM có một cái nhìn tổng quát, sâu sắc về các hoạt động giao dịch của các nhà đầu tư trên thị trường để từ đó sẽ có những chính sách, chiến lược phù hợp với từng thời kỳ phát triển thị trường.

Đề tài sẽ nghiên cứu sử dụng các cơ sở dữ liệu để từ đó hệ thống hoá các dữ liệu này và đề xuất một số ứng dụng vào việc quản lý, giám sát. Đây là một vấn đề có ý nghĩa thực tiễn và cấp thiết. Chính vì vậy, chúng tôi lựa chọn đề tài khoa học “**Xây dựng mô hình phân tích đánh giá hoạt động giao dịch của nhà đầu tư nhằm phục vụ công tác quản lý, giám sát trên thị trường chứng khoán**”.

2. MỤC TIÊU, PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Mục tiêu nghiên cứu

Dựa vào các dữ liệu giao dịch của các nhà đầu tư tại TTGDHCM trong hơn 2 năm vừa qua, chúng tôi tiến hành nghiên cứu với mục tiêu tìm ra những quy luật giao dịch của các nhà đầu tư. Trên cơ sở phân tích hoạt động giao dịch chứng khoán của nhà đầu tư sẽ tập hợp, hệ thống hoá các dữ liệu và rút ra những kết luận cần thiết. Ngoài ra, việc phân tích các hoạt động giao dịch sẽ tạo nhiều thuận lợi cho công tác dự báo các xu hướng trên thị trường chứng khoán.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài được thực hiện thông qua việc áp dụng các công cụ thống kê, tin học và tài chính, gồm các phương pháp sau đây :

- Phương pháp thống kê : Thu thập các số liệu giao dịch thực tế tại TTGDCK, các loại thông tin thị trường theo từng loại chứng khoán, tập hợp các quy định của pháp luật hiện hành, các tài liệu của nước ngoài về phân tích kỹ thuật. Sử dụng các công cụ thống kê để tìm ra các mối liên hệ có tính quy luật từ đó đưa ra các tiêu chí phân tích, đánh giá các giao dịch trên thị trường mang tính định lượng cao.
- Sử dụng các phần mềm tiện ích (như MS Excel, SPSS for windows, Meta stock) để phân tích số liệu, thử nghiệm mô hình và ứng dụng vào thực tiễn hoạt động giao dịch chứng khoán.
- Phương pháp phân tích tài chính được sử dụng để tìm ra mối quan hệ có tính quy luật giữa những biến động trên thị trường chứng khoán với tình hình chung của nền kinh tế (các yếu tố mang tính vĩ mô) cũng như tình hình sản xuất kinh doanh của công ty niêm yết.